

و تربیت اسلامی: از اندیشه تا عمل

تربیت عقلانی بصیرت کرا

(یک نظریه تربیتی برای عمل)

دکتر علیرضا رحیمی

سرشناسه	:	رحیمی، علیرضا، ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآور	:	تربیت عقلانی بصیرت گرا (یک نظریه تربیتی برای عمل) / علیرضا رحیمی، همکار پژوهشگر فاطمه رحیمی؛ ویراستار لیلا کربلایی حاجی.
مشخصات نشر	:	تهران: موسسه بین المللی مطالعاتی نهج البلاغه، انتشارات نهج، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۳۵۴ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۷۷۹۵-۲۶-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	بالای عنوان: تعلیم و تربیت اسلامی از اندیشه تا عمل.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۵۴-۲۳۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
عنوان دیگر	:	تعلیم و تربیت اسلامی از اندیشه تا عمل.
موضوع	:	عقل گرایی (اسلام)
موضوع	:	Rationalism (Islam)•
موضوع	:	اسلام و آموزش و پرورش
موضوع	:	Islamic education
شناسه افزوده	:	رحیمی، فاطمه، ۱۳۷۶ خرداد
شناسه افزوده	:	موسسه بین المللی مطالعاتی نهج البلاغه، انتشارات نهج
رده بندی کنگره	:	۲۲۹BB/۲
رده بندی دیویی	:	۴۸۱/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۴۹۶۱۸۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیا

عنوان: تربیت عقلانی بصیرت گرا (یک نظریه تربیتی برای عمل)

نویسنده: دکتر علیرضا رحیمی

ویراستار: لیلا کربلایی حاجی

همکار پژوهشگر: فاطمه رحیمی

حروف چینی و صفحه آرایی: نهج

طرح جلد: نهج

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۹۵-۲۶-۲

ناشر: نهج

نوبت چاپ: اول- ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰

قیمت: ۷۰۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۰۹۱۲۸۱۸۰۹۰۳ - ۰۹۱۹۵۰۹۴۸۴۱ (طرازنده)

@nahj_publication

سفارش از طریق دایرکت صفحه اینستاگرام

e-mail: nahj.iri@gmail.com

حقوق چاپ و انتشار برای ناشر محفوظ است.

۷	گفتار
۱۵	۱: فلسفه تعلیم و تربیت و نظریه تربیتی اسلامی
۱۵	
۱۶	۲: در بارهٔ تعلیم و تربیت
۱۶	تعلیم و تربیت یک فعالیت و عمل است.
۱۸	تربیت، کوششی است سنجیده، پس مبتنی بر تفکر است.
۱۹	دامنهٔ تربیت از نظر تا عمل گسترده است.
۲۱	۳: در بارهٔ فلسفهٔ تعلیم و تربیت و نظریهٔ تربیتی
۲۱	فلسفه نوعی کوشش ذهنی مطوفاً به فعالیت‌های بشری است.
۲۴	اصلی‌ترین وظیفهٔ فلسفهٔ تعلیم و تربیت، نظریه‌پردازی تربیتی است.
۲۷	نظریهٔ تربیتی، تجلی پیوند نظر با عمل تربیتی است.
۳۰	۴: در بارهٔ فلسفه و نظریهٔ تربیتی اسلامی
۳۰	فلسفهٔ تعلیم و تربیت اسلامی، مولد نظریهٔ تعلیم و تربیت اسلامی است.
۳۲	نظریهٔ تربیتی اسلامی، نظریه‌ای خاص با ویژگی‌هایی متمایز است.
۴۴	۵: چیستی تربیت اسلامی
۴۴	تبیین ماهیت تربیت اسلامی
۴۷	از تربیت و تربیت اسلامی
۵۶	تربیت دینی
۶۳	۶: نظریهٔ تربیتی اسلامی و تربیت عقلانی
۶۳	
۶۵	۷: تربیت عقلانی و تربیت اسلامی (یک بررسی تاریخی)
۶۵	اندیشهٔ تربیتی اسلامی و مسئلهٔ نقل
۷۵	ذهن‌های غیر عقل‌گرا به تربیت اسلامی
۸۳	ذهن‌های عقل‌گرا به تربیت اسلامی
۹۲	۸: تربیت عقلانی از دیدگاه نگارنده
۹۶	ذهن‌های تربیت عقلانی در عصر حاضر
۱۰۴	۹: معرفی یک نظریهٔ تربیتی در تعلیم و تربیت اسلامی
۱۰۴	بیت، نظریهٔ تربیتی
۱۰۸	اجمالی یک نظریهٔ تربیتی
۱۱۱	کوتاه نظریه در قالب منطق گزاره ها
۱۱۷	۱۰: تبیین نظریهٔ تربیت عقلانی بصیرت‌گرا
۱۱۷	۱: معنای عقل و تعقل در نظریه
۱۱۷	ذهن‌های عقل مطابق با منابع معرفتی اسلامی
۱۳۵	مورد پذیرش عقل از دیدگاه نگارنده
۱۶۴	۲: تبیین نظریهٔ تربیت عقلانی بصیرت‌گرا: «تعاریف» موجود در نظریه
۱۷۶	۳: تبیین نظریهٔ تربیت عقلانی بصیرت‌گرا: «گزاره‌های اساسی» موجود در نظریه
۲۰۱	۴: تبیین نظریهٔ تربیت عقلانی بصیرت‌گرا: «گزاره‌های اصلی و نتایج» موجود در نظریه

تربیت عقلانی بصیرت‌گرا (یک نظریه تربیتی برای عمل)

۲۰۶	مبحث ۵: هدف اساسی تربیت عقلانی: ایجاد، حفظ یا توسعه بصیرت
۲۰۶	تألیفی از تربیت ناظر به اهداف آن
۲۰۷	بصیرت جوان هدف تربیت عقلانی
۲۱۳	مبحث ۶: آرمانهای تربیتی در نظریه بصیرت: سه مهارت اساسی برای زندگی
۲۱۳	مرحله آگاهی و تشخیص برای فهم زندگی *
۲۱۴	مرحله تمیز و داوری برای نقد زندگی
۲۱۵	مرحله تصمیم و عمل به مقتضای آن
۲۱۷	مبحث ۷: مسیر اساسی برای تربیت بصیرت‌گرا: پرورش نظری (فکر پروری) و پرورش عملی (جان پروری)
۲۱۸	مرحله اول: از علم تا عمل (هدایت انسان از طریق تفکر و علم حصولی)
۲۱۹	مرحله دوم: از عمل به علم (هدایت از طریق تذکر و علم حضوری)
۲۲۱	نتیجه گیری: حصول معنای تربیت عقلانی
۲۲۴	مبحث ۸: تربیت عقلانی و تربیت اخلاقی
۲۲۴	مبنای عقلانی رفتار اخلاقی
۲۲۵	آینده، رشد اخلاقی بر رشد عقلانی در روان‌شناسی
۲۲۷	در نظریه بصیرت، تربیت عقلانی همان تربیت اخلاقی است
۲۲۸	مسئله عادت
۲۳۲	مبحث ۹: «آزادی» در تربیت عقلانی بصیرت‌گرا
۲۳۲	پرسش نخست (تعریف تربیت)
۲۳۵	پرسش دوم (هدف تربیت)
۲۳۶	پرسش سوم (روش تربیت)
۲۳۶	سایر پرسش‌ها و مباحث
۲۴۱	نتیجه گیری نهایی
۲۴۵	فصل ۴: دو مسیر و روش اساسی تربیت (فکر پروری و جان پروری)
۲۴۵	مبحث ۱: مروری بر آرمانهای تربیت عقلانی بصیرت‌گرا
۲۴۵	مقدمه
۲۵۰	مؤلفه‌های آگاهی و تشخیص برای فهم زندگی
۲۶۵	مؤلفه های تمیز و داوری برای نقد زندگی
۲۶۸	مؤلفه های تصمیم گیری و عمل به مقتضای آن
۲۸۱	مبحث ۲: مسیر نظری برای تحقق آرمانهای تربیت عقلانی بصیرت‌گرا: عقلانیت و پرورش تفکر
۲۸۲	پرورش روح جستجوگری
۲۸۵	پرورش فکر
۳۰۰	تفکر جوان روشی برای دستیابی به رشد شخصیت
۳۰۲	اهمیت به کارگیری «روش علمی» در پرورش تفکر
۳۰۷	تفکر منطقی (تأمل) و پرورش آن
۳۲۲	مبحث ۳: مسیر عملی برای تحقق آرمانهای تربیت عقلانی بصیرت‌گرا: معنویت و تربیت معنوی
۳۲۲	طریق جان پروری (تربیت معنوی)
۳۴۵	منابع و مآخذ

پیش گفتار

تعلیم و تربیت، عرصه اقدام و عمل است اما بیش و پیش از هر چیز مبتنی بر تفکر است و با دنیای اندیشه‌ها سروکار دارد زیرا، این تفکر است که مربی را برای فهم جریانات فکری، فهم اندیشه‌های تربیتی و نیز چگونگی تعامل آنها با امور عملی، یاری می‌دهد.

جهت‌گیری‌های کلی برای تربیت، اغلب تحت تأثیر باورهای تربیتی شکل گرفته و می‌گیرد. بیشتر ما، نظریه‌ها - و حتی نظرات تربیتی - را واضح و گاهی حتی درست می‌پنداریم، چشم بسته می‌پذیریم و به آنها عمل می‌کنیم؛ بی آن که در باره صحت، سقم، کارایی یا ناکارآمدی آنها اندیشیده یا حتی چیزی بدانیم، اما بی تردید، در دنیای تعلیم و تربیت، نارسایی‌های احتمالی موجود در مبانی و اصول تربیتی، در مرحله تحقق عملی نیز آشکار خواهد شد. بر این اساس، برای برطرف کردن نقایص عمل تربیتی، باید بیش و پیش از هر چیز به نظر و نظریه تربیتی اندیشید.

تربیت اسلامی آن چه تاکنون در گستره نظر فراهم آمده، عرصه عمل را نیز زیر نفوذ هدایت خود گرفته است و آن چه در قلمرو عمل به ظهور پیوسته، شکوفایی محدوده‌ی شش و نظر را نیز در پی آورده است.

تربیت اسلامی - چه در حوزه نظر و چه در حوزه عمل - با پرسش‌های گوناگون روبرو شده از مقتضیات عصری جوامع اسلامی روبروست: تربیت اسلامی چیست؟ ویژگی‌های آن؟ غایت؟ هدف؟ محصول؟ روش آن؟ و از همه مهم‌تر تطبیق تمامی آن‌ها با مقتضیات عصر حاضر و انسان کنونی است که می‌تواند از جمله مهم‌ترین مایل این حوزه به‌شمار آید.

چند تربیت اسلامی در حوزه نظر، به لحاظ قدمت، معرفتی نسبتاً کهن سال است اما جوانان دانشی آکادمیک، نهال نوپایی است که تناوری آن صرفاً در پرتو خلاقیت‌ها و اندیشی‌های دانشوران میسر خواهد بود. آن چه تاکنون در عمل ملاحظه شده، از تربیت اسلامی بیش‌تر، تصویری چونان نسخه‌هایی برای عمل و دستورالعمل‌هایی است که از مبانی نظری ارلئه داده است. جستجوی اجمالی در آثار و منابع گردآمده مأمون تربیت اسلامی، مؤید این مدعاست. شاید یکی از علل شکل‌گیری چنین هویتی، کاه مسلمانان - از اعصار گذشته تاکنون - به الگوهای عملی صرف و دستورالعمل‌هایی است که برای تربیت فرزندان خود به‌طور مستقیم از منابع معرفتی (قرآن و سنت) گرفته‌اند. تلاشی که اغلب، از توجه به مبانی فلسفی تربیت یعنی نظریه‌پردازی به دور بوده و هست.

نارنده بر این باور است که یکی از اساسی‌ترین کارکردهای منابع معرفتی اسلامی قرآن و سنت، این است که منبع و مبنایی برای نظریه‌پردازی تربیتی باشند و اساساً نقایص و مشکلات نظری و عملی فراوانی را بر خواهد داشت.